

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Părinții și scriitorii bisericesci din veacul al doilea și al treilea.

a) În Orient.

Dintre părinții și scriitorii bisericesci din veacul al doilea și al treilea înregistrăm aici următorii:

I. Iustin filosoful, seau martirul, s'a nascut în Sichem în Samaria cam pre la anul 100. Ca tîner a cercetat mai multe școle filosofice, dar neaflînd în filosofie hrană și mulțămire spirituală, a început a studia sfînta scriptură; și mulțămit și încântat de principiile creștinismului a trecut la religiu-ne creștină, și s'a făcut un puternic apărător și propagator al creștinismului.

Dînsul a propagat creștinismul nu numai în patria sa, ci și în Asia mică, Grecia și Italia. Tot spre acest scop a mers de două ori la Roma, unde sub góna lui Marcu Aureliu a suferit mörte de martir între anii 161-168. Dela dînsul ne-a rămas două apologii adresate, cătră împăratul Antoniu Piu și cătră senatul roman, precum și un dialog cătră un jidov cu numele Tryfon. În apologiile sale Iustin apără pre creștini încontra învinuirilor ridicate pre nedrept încontra lor de cătră pagâni, și cere pentru creștini cu totă energia dreptate și humanitate. În dialogul cu Tryphon Iustin desvöltă și arată principiile și adevărurile creștinismului.

II. Tațian este născut în Asyria cam pre la anul 130. Ca tîner a învățat filosofia grecescă, și a întreprins mai multe călătorii. Scăderile, pre cari le-a vîdut la filosofii pagâni, și anume: fraseologia, lucsul, lăcomia, vênarea după favorul celor puternici, precum și lipsa totală de fapte, observată la dînsii l'a înstrîinat de filosofă, și nemulțămit în internul

său atît cu filosofia, cât și cu relele obiceiuri ale păgînilor, a început a ceti sfînta scriptură, carea îl făcu și captivă pentru creștinism. După acêsta se făcu școlariu al lui Iustin filosoful, pre carele îl aflu în Roma. Alaturia cu Iustin combatu dînsul pre filosoful pagân Crescens. După mörtea lui Iustin, ca să scape de martiriu merse din Roma în Asiria, unde condus de vanitate și egoism cădu în eresul gnosticismului. Dintre scrierile lui Tațian înregistrăm, că dînsul a scris cam pre la anul 165 o apologiă a creștinismului contra păgînilor. Acêstă apologiă este un op de valóre, și probabil este scrisă încă pre când se afla în Roma, și în tot casul înainte de a fi cădu în eresul gnosticismului. În acêstă carte constată Tațian, că numai religiu-ne creștină este adevărata filosofă, și singură capace a îndrepta moravurile ómenilor. Tațian a mai scris apoi și o armoniă a evangeliilor. Acêsta însé conține și idei de ale gnosticismului.

III. Despre Athanagora nu avem alte date, decât că între anii 177—180 a scris o apologiă a creștinismului cătră împăratul Marcu Aureliu, și o a doua scriere despre învierea morților.

IV. Teofil a fost Episcop în Antiochia cam între anii 170—180, a scris o apologiă a creștinismului, adresată unui păgân cu numele Autolic.

V. Ireneu a fost școlariu al lui Policarp, născut cam între anii 140—145 în Asia mică. A fost un om de înaltă cultură, atît teologică, cât și profană. Ca tîner a mers la Roma, ér de aci la Lugdunon (Lyon). Aici a fost chirotonit intru preot de Episcopul Pothin, carele a suferit mörte de martir în timpul gónei lui Marcu Aureliu la 177. După mörtea Episcopului Pothin Ireneu deveni Episcop, și

funcționă ca atare până la sfârșitul veacului al doilea. Se crede că Ireneu a suferit mărte de martir la anul 202 în timpul gónei lui Septimiu Sever. Timpul, în carele și-a început Ireneu activitatea sa de Episcop a fost un timp din cele mai grele. Grija lui principală a fost, ca să vindece ranele, pre cari le lăsase asupra bisericii și poporului său góna lui Marcu Aureliu, și ca prin cuvânt și esemplu să promoveze, și înalte credința și iubirea evangelică. Întru împlinirea funcțiunei sale de Episcop Ireneu a desvoltat un adevărat zel apostolic atât întru conducerea poporului, cât și în combaterea eresurilor, precum și în aplanarea diverginții, ce se nascuse în biserică în privința timpului serbării Pascilor. Dênsul a fost și ca scriitoriu bisericesc foarte activ. Dintre scrierile lui Ireneu s'a conservat numai opul intitulat: „în-contra eresurilor,“ op scris în cinci cărți. În opul acesta combate Ireneu pre Gnostici, și arată, că dênsii au îndus în religiune părerile lor subiective individuale în locul adevărurilor obiective ale evangheliei Domnului, și apoi espune cu mult succes adevărurile religiunii creștine.

IV. Panten a fost unul dintre cei dântăi dascăli ai școlei catechetice din Alexandria. A trăit în a doua jumătate a seclului al doilea. A fost păgân și filosof stoic, mai târziu însă a trecut la creștinism, și a funcționat cu mult succes ca conducătoriu al școlei catechetice din Alexandria. A predicat apoi evangelia și în India; unde a aflat și evangelia lui Mateu în teextul original evreesc. Rentorcând din India în Alexandria a murit aici cam la începutul veacului al treilea.

VII. Clemente Alexandrinul. A fost născut din părinți pagâni, și ca ténér a studiat cu multă diligență filosofia grecescă. După aceea trecând la creștinism a fost școlariul lui Panten. Sub înfluința lui Panten a devenit Clement unul din cei mai renumiți propagatori ai creștinismului. La anul 189 a fost chirotonit întru presviter, ér dela anul 190—202 a fost conducătoriu școlei catechetice din Alexandria. Esbuenind góna lui Septimiu Sever a părăsit Alexandria, și a mers în Capadocia, ér de aici în Ierusalim, de unde se crede, că s'a întors éráși în Alexandria, unde a murit între anii 217—220.

Clemente Alexandrinul a fost ca scriitoriu bisericesc foarte activ. A scris mult, și scrierile lui dovedesc sciință și profundă erudițiune teologică. Dintre scrierile rămase dela dênsul înregistrăm aici următoarele:

1. „Admonițiune către păgâni.“ În acest op Clement dovedesce, că învățăturile religiunii pagâne sunt numai învențiuni și înșelăciuni.

2. Pedagogul. Conține înviațiuni, cum se se instrueze catechumenii, ca să-i putem conduce cu siguranță la credință și viață creștinescă.

3. Stromata este o încercare a conduce și iniția pre cetitori în adevărurile creștinismului.

4. Un op mai mic al lui Clemente este cartea intitulată: „care bogat póte să-se mântuiască?“ În această carte espune Clemente modul, în carele se folosim averea și bunurile lumesci.

VII. Origen s'a născut în Alexandria la anul 185 d. Chr. din părinți creștini. A fost dotat de Dumneđeu cu frumos talent, și a căpătat dela părinții săi o educațiune foarte îngrijită. Îngrijirea tatălui său Leonida a fost îndreptată cu deosebire a da fiului său o educațiune religioasă. Sub îngrijirea tatălui său Origen învăța încă ca prunc în fiecare și câteva teexturi din sfânta scriptură. Prin acest studiu neîntrerupt al sfintei scripturi început încă din copilăria Origen își însuși o profundă cunoștință a sfintei scripturi, carea apoi se vede din toate scrierile sale. Prin studiul sfintei scripturi Origen își însuși tot de odată și credință și iubire neclătită față de Dumneđeu. Sub góna împăratului Septimiu Sever în anul 202 a suferit mărte de martir între alți mulți creștini și tatăl său Leonida. Origen în timpul acesta era în vârstă de 17 ani; și inspirat de credința sa în Dumneđeu a voit să-se predea de bună voia martiriului. Numai la multele rugări ale mamei sale s'a abătut dela acest propus. În anul 203 a fost instituit de Episcopul Alexandriei Demetriu de conducătoriu al școlei din Alexandria în locul lui Clemente Alexandrinul, carele în góna lui Septimiu Sever părăsise Alexandria, și mersese în Capadocia. Ca atare funcționă cu mult succes dela 203—231. Modul lui de propunere era atât de convingător și atrăgătoriu, încât școlarii lui țineau, că printrênsul vorbesce în adevăr spiritul lui Dumneđeu. Origen propunea pre lângă religiune și filosofia, și prin acesta atrase în școla sa și o mulțime de tineri păgâni, pre cari se silea a-i convinge despre sublimitatea adevărurilor religiunii lui Christos.

Numele lui Origen deveni din și în și tot mai prețait. De asemenea se înmulția din și în și numărul școlariilor săi. Observând însă că între școlarii săi sunt mulți ómeni aderenți ai filosofiei pagâne și

ai gnosticismului în anul 24 al etății a început a umbla în școala filosofică a lui Ammoniu Saccas, întemeietoriul neoplatonismului. Astfeliu Origen învêța pre alții și studia pentru sine în mod neobosit.

În anul 213 încredință instrucțiunea catehume- nilor școlariului său Heracla, ér dênsul se ocupă nu- mai cu un curs superior de teologie și filosofie. De- venind dênsul în mare renume fu învitat în diferite țeri atât pentru instruire în religiune, cât și pen- tru a complana certe și dispute teologice. În anul 211 a mers la Roma, în anul 215 fu învitat de un principe din Arabia, ca să-l cerceteze, și să-l în- strueze în principiile creștinismului. În anul 218 fu învitat de Iulia Mamaea, mama împératului Alexan- dru Sever, să mérégă în Antiochia, și să-o înstrueze în principiile creștinismului. În anul 228 a fost în- vitat a merge în Grecia, ca să complaneze o cértă ivită în biserica de acolo. În trecerea sa prin Pa- lestina a fost atât de bine primit de Episcopii Alexandru din Ierusalim și Teoctist din Căsarea, încât nepotênd resista învătării acestora s'a învoit, ca să fiă chirotonit în Căsarea întru presviter. Primind însé dênsul chirotonia întru presviter în mod nepermis dela un Episcop strein, la rentórcerea sa în Alexan- dria a fost depus din funcțiune de cătră două sinode, ținute în anii 231 și 232 sub presiul Episcopului său Demetriu și escomunicat. Esilat astfeliu din patria sa merse în Cesarea Palestinii, unde înființă o școlă superióră teologică. Din Cesarea a întreprins mai multe călătorii. Așa în anul 244 a fost învitat la un sinod ținut în Bastra în Arabia, și aici i-a succes a convinge pre Episcopul de acolo Benil des- pre rêtăcirile monarchianismului. Sub timpul gónei lui Deciu și anume în anul 251 în Tir, în Fenicia, s fost supus de gonitori la diferite chinuri, în urmă cărora dupa 3 ani, și anume în anul 254 a murit în etate de 70 de ani. Corpul lui a fost înmormên- tat în biserica catedrală din Tir.

Origen a desvoltat multă activitate ca scriitoriu bisericesc. Chiar pentru acéstă activitate i-sa dat nu- mele Adamanțiu (tare ca diamantul). Scrierile lui Origen după cuprins sunt de patru categorii, și a- nume : esegetice, dogmatice, apologetice și morale. Opul lui cel mai de căpeteniă este : „hexapla.“ Prin acest op Origen a făcut o revisiune a textului traducerii alexandrine a bibliei. Acest op a fost scris pre șése colonne, și anume în columna întâi a în- dus textul primitiv evreesc al testam. vechiu fără vocale, în columna a doua : textul evreesc cu litere

latine, în columna a treia : traducerea grecescă a lui Aquilla, în c. 4. traducerea lui Symmach, în c. 5. traducerea bibliei de cei 70 de traducători, în c. 6 : traducerea lui Teodation. Cu opul acesta sa ocupat Origen 27 de ani. Din opul acesta ne-au rămas numai unele fragmente ; și câscigul din acéstă activitate uriașă a lui Origen este, că opul său a fost folosit la recensiunile biblice făcute de Lucian, Pamfilu și Eusebiu. Origen s'a ocupat și cu espli- carea sfintei scripturi. Dênsul deosebesce în fiecare loc al sfintei scripturi un înțeles literal, unul moral și unul alegoric. El a interpretat multe cărți ale sfintei scripturi parte prin observări scurte numite „scholii,“ parte prin „comentare“ și „omilii.“

Al doilea op al său este întitulat „de princi- piis.“ În acest op tractéză Orig. dogmatica în sis- temă. În acest op inse Origen în multe locuri se abate dela doctrina bisericii și desvóltă învătături he- terodoxe. Pentru acest op Origen a fost condamnat de biserica atât în timpul cât a trăit, cât și după mórte.

Dintre celelalte scrieri ale lui Origen mai a- mintim aici : o apologie a creștinismului încontra fi- losofului păgân Celsus, și o espicare a rugăciunii domnesci, scrisă în un mod frumos și sublim.

VIII. Dionisiu cel mare a fost școlariu al lui Origen ; și după ce Origen a părăsit Alexan- dria a fost înstituit de conducătoriu al școlei cate- chetice de acolo, ér la anul 247 deveni Episcop al Alexandriei. Ca Episcop funcționă până la anul 264. A fost un bărbat cu mare spirit și cu multă învêța- tură, și un zelos și prudent conducătoriu al biseri- cii. Pentru acéstă i-s'a dat epitetul de „mare.“ Dên- sul a scris mai multe opuri, din cari însé sau con- servat pentru posteritate numai două, și anume : o admonițiune catră Novațian, în carea îl sfătuiesce să abstea dela schismă și o epistolă adresată Episco- pului Vasilides, carea conține dispușețiuni bisericesci, și carea a fost adoptată în colecțiunea de canóne a bisericii ortodoxe.

IX. Gregoriu Taumaturgul (făcêto- riul de minuni) este născut în Neo-Cesarea în Pont. A fost școlariu al lui Origen în Cesarea. La anul 240 a devenit Episcop în Neo-Cesaraa, și a func- ționat ca Episcop până la anul 270. Dênsul s'a bucurat de mare vașă, ca om sfânt și făcêtoriu de minuni. Despre dênsul se istorisesece, că în timpul când a devenit în Neo-Cesarea Episcop erau acolo numai 17 creștini, ér după mórtea sa au rămas nu-

mai 17 păgâni. Din scrierile dînsului ni-au rămas numai următoarele, și anume: 1) cuvînt de laudă lui Origen, 2) o epistolă canonică, 3) o metafrasă a Eclesiastului, și 4) un simbol al credinții numit după numele său.

X. *Pieriu* a fost scolarul al lui Origen, bărbat de talent și cu multă știință. A fost conducătorul școlii din Antiochia dela anul 264—282. Din scrierile lui au rămas numai unele fragmente.

XI. *Pamfilu* a fost școlarul al lui Pieriu și preot în Cesarea Palestinei. Fiind om cu stare a întrebunțat totă averea sa pentru fapte de caritate creștină și pentru înființarea unei biblioteci mari în Cesarea. Dînsul a făcut o recenziune a traducerii alexandrine a testamentului vechiu. În anul 307 sub góna lui Deciu a fost prins, ér în anul 309 a murit mórte de martir. Din închisóre a scris o apologiă a lui Origen în cinci cărți. Din acéstă apologiă ne-a rămas numai cartea primă.

XII. *Metodiu* se crede, că a fost Episcop în Olimp în Licia, și sub góna lui Maximin a murit mórte de martir. A scris mai multe cărți din cari au rămas numai unele fragmente.

b) În Occident.

Dintre scriitorii apuseni înregistrăm aici următorii:

1. *Minucius Felix* a scris la sfîrșitul veacului al treilea o apologiă a religiunii creștine în formă de dialog între un păgân și un creștin.

2. *Tertullian* a fost fiul unui căpitan, și este născut în Cartagena. A fost retor pagân și avocat distins. În etate de 30 de ani, și anume cam pre la anul 190 d. Christos a trecut la creștinism. A fost un bărbat de spirit și cu cunoștințe fôrte bogate atât din filosofă, cât și din drept. Pre lângă acésta avea o deosebită cunoștință de ómeni, și scia să îmbine cunoștințele sale cu trebuințele vieții practice. Fiind om fôrte rigoros în privința moravurilor cam în anul 202 a trecut la montanism, rămânînd în cele dogmatice credincios bisericii. A murit cam între anii 220—240.

Dînsul a scris multe scrieri de cuprins: apologetic, polemic, dogmatic și moral. Dintre scrierile lui apologetice cea mai însemnată este „*Apologeticum*.” În acéstă scriere apără cu mult spirit creștinismul încontra păgânilor. În scrierile sale polemice combate eresurile cu deosebire gnosticismul și monarhianismul. Scrieri dogmatice au rămas dela dînsul:

despre botez, despre pocăință, despre suflet, despre învierea morților, despre mântuitoriul Christos. În scrierile lui morale se cuprind învățături montanistice.

III. *Cyprian* este născut cam pre la anul 200 d. Chr. în Cartagena din părinți păgâni, și ómeni cu stare. Ca tîner a fost retor păgân de renume. Nemulțămît cu vieța și obiceiurile păgâne la anul 245 trecu la religiunea creștină, ér în anul 248 deveni Episcop în Cartagena, și funcționă ca Episcop până la anul 258. Esbucnind la anul 251 gónă lui Deciu dînsul se retrase din Cartagena în un loc ascuns, de unde conduse prin epistole adreseate clericilor săi eparchia sa. După încetarea gónei lui Deciu, rentorcînd în Cartagena a stăruit din tóte puterile la întărirea sîmțului de pietate creștină în clerul și poporul său. Esbucnind góna lui Valerian la anul 258 a suferit mórte de martir. Dînsul a fost un Episcop distins, și în tóte afacerile bisericesti asculta și dorințele clerului și poporului său. Dintre scrierile lui înregistrăm ca opul cel mai însemnat 81 de epistole. Acestea sunt de o deosebită importanță. Din ele putem afla și cunoșce spiritul și vieța, disciplina și administrațiunea bisericii din timpul său.

Cultul în perióda primă a istoriei bisericesti.

Cultul dumnezeiesc s'a instituit și desvoltat în biserică prin apostoli și următorii lor după înviațiunile Mântuitoriului. Conform înviațiunilor Domnului apostolii se adunau la rugăciune, și aduceau jertfa cea fără de snăge. În aceste adunări se cântau psalmi, se ținea predică, și apoi se împărțiau agapele, și se lua prânzul comun. Acest serviciu public dumnezeiesc s'a desvoltat tot mai mult în decursul timpului, și i-s'a dat numele de liturgiă.

Despre modul cum se sêvêrșia sfânta liturgiă la început aflăm o descriere din veacul al doilea la Iustin apologetul. Dînsul adeca istorisesc, că creștinii se adunau Dumineca dimineța. În aceste adunări se citeau scrierile Apostolilor și profeților. După acésta se ținea o cuvîntare, prin carea se îmbărbătau credincioșii a trăi după principiile cuprinse în sfânta scriptură, apoi se sêvêrșia sfânta cuminecătură, cu carea la început se împărțeau toți credincioșii, cari erau de față, ér celor absenți și celor bolnavi li-o duceau acasă diaconii.

Cu începere din veacul al treilea aflăm, că liturgia avea două părți; și anume partea întâi, la carea puteau asista și catechumenii și partea a doua, la carea puteau asista numai credincioșii.

În partea întâi, numită liturgia catechumenilor se citeau părți din proroci, după aceea se citeau bucăți alese din sfânta scriptură și din scrierile bărbăților apostolesci; se ținea o cuvântare, și la sfârșit se citea o rugăciune pentru catechumeni; — și apoi catechumenii ieșiau din biserică.

După acesta se începea liturgia credincioșilor. Acesta se începea cu rugăciuni pentru bună starea lumii, pentru dezvoltarea bisericii, pentru Episcop și preoți, pentru popor, pentru cei vii, pentru cei sănătoși și pentru cei bolnavi, și pentru cei morți, pentru cei ce sunt în călătoria, pentru creștini, și pentru păgâni. Între aceste rugăciuni se cântau și psalmi. Cu aceste rugăciuni se începea liturgia credincioșilor, carea se ținea cu ușile închise. La liturgia credincioșilor puteau să asiste numai credincioșii, cari primiseră botezul, și cari făcuseră profesiunea de credință în divinitatea Mântuitorului și a sfântei sale biserici. După aceste rugăciuni se pregătea sfânta cuminecatură cu invocarea Duchului sfânt. După ce se întempla actul prefacerii pâinii și vinului în corpul și sângele Mântuitorului, se citeau de nou rugăciuni pentru cei vii și pentru cei morți, — și se dicea și rugăciunea domnescă: „Tatăl nostru.“ După acesta se împărtășeau cei de față cu sfânta cuminecatură. După terminarea sfintei liturgii credincioșii luau prânzul comun, — așa numitele „agape,“ — ceea ce însă cu încetul cu încetul ieși din us.

Sub timpul gónelor se adunau creștinii la rugăciune și pentru săvârșirea sfintei liturgii în case private, în pesceri, și în catacombe. Date despre edificii bisericesti avem numai din secolul al treilea. La început bisericile au fost simple. Bisericile aveau trei despărțăminte: unul pentru catechumeni, unul pentru credincioși, și unul pentru Episcop și preoți. În despărțământul menit pentru cler era o masă, pre carea se aducea sfânta jertfă și un scaun pentru Episcop. În mijlocul bisericii era așezat amvonul. De pre amvon se citea, și predica. Între vasele sfinte au fost din început potirul, de lemn, seau de aur și de argint. Icoane la început nu au fost în biserici, și bisericile se ornau: cu semnul sfintei cruci ca simbol al săvârșirii faptice a opului mântuirii, mai departe cu o viță de viță, un miel, un păstoriu ca simbol al Mântuitorului Christos. De

asemenea se depingea și un pește ca simbol al Mântuitorului. Mai târziu însă s'au introdus și icóne, cari reprezentau scene din viața Mântuitorului.

Dilele de sărbătore s'au introdus prin creștinism Duminecile de preste an, sărbătore Învierii și sărbătore pogoririi Duchului sfânt preste Apostoli. Pre lângă Duminecă la început se serba și Sâmbeta, mai târziu însă acesta a ieșit din us. Pre lângă aceste sărbători cam din secolul al treilea a început a se serba și Nascerea și botezul Domnului. Ambe aceste sărbători se serbau la început de odată, și anume în 6 Ianuarie.

Pre lângă aceste sărbători se mai serbau și zilele martirilor; și anume la început și adevă în întreg decursul priódei prime fiecare biserică serba ziua aniversară a morții martirilor săi. În aceste zile, creștinii mergeau la morminții martirilor, și aici se săvârșia servițiul dumnezeiesc, se cântau imne și se țineau vorbiri de laudă, — și astfel se îmbărbătau creștinii la aceeași statornică în credință.

Încă din timpul apostolilor și-au luat începutul și posturile, — dându-se prin acesta espressione faptică principiului evangelic că lucrurile mari se pot săvârși numai prin post și prin rugăciune. Și anume încă din secolul apostolic creștinii posteau Mercurile și Vinerile de preste an precum și zilele înainte de sărbătore Învierii. În privința rațiunii, pentru carea s'a introdus postul în zilele de Mercuri și Vineri păreri diferite. Se crede, că postul în aceste zile s'a introdus din motivul, că Mercuri au ținut jidovii sfat, ca să răstignescă pre Domnul, ér Vineri a fost răstignit pre cruce. Altă părere este, ca creștinii să-și aducă aminte în aceste zile, că au să dea seamă lui Dumnezeu despre faptele lor, și deci să se ferescă de păcate, și să săvârșescă fapte bune.

Cu privire la formele și ritualul, în carele se împărtășeau credincioșilor sfintele taine în período primă înregistrăm următoarele:

1. B o t e z u l. Pre timpul apostolilor se botezau, fără nici o altă pregătire, toți aceia, cari se dechiarau, că cred în divinitatea Mântuitorului Christos și în divinitatea bisericii sale. Botezul îl administrau atât apostolii, cât și presviterii și chiar și diaconii „în numele Tatălui și al Fiului și al sfântului Duch.“ Cu începere din secolul al doilea cei ce voiau să primescă botezul trebuiau să învețe mai întâi principiile de credință ale bisericii, și candidații pentru primirea botezului se numiau „catechumeni.“ Din secolul al treilea primirea între catechu-

meni s'au făcut pendentă de un act premergător, pre carele îl sèvresiau clericii aparținători treptelor inferiore. În acest act, cel ce voia să primescă botezul, trebuia să dechiare, că se lapedă de a servi demonilor; apoi din partea feții bisericesci, — carea funcționa la acest act se provocau demonii în numele Mântuitorului, ca să-l părăsescă pre cel ce voiesce să se împreune cu Christos. După acesta se însemna cu semnul sfintei cruci, și i-se sufla de trei ori preste față. Cel ce trecea prin acest act premergătoriu se primia între catechumeni.

Catechumenii erau împărțiți în trei clase, și a-nume: ascultători, ingenunchetori, și în stadiul cătră luminare.

Ascultătorilor li-se esplicau învățături mai ușore din religiune, și li-se concedea, ca să asculte cetirile din sfânta scriptură și predică. Ingenunchetorilor li-se esplicau și învățături mai grele din religiune; și la servițiul dumnezeiesc le era conces să asiste până la sfârșitul liturgiei catechumenilor. Atunci ingenuncheau, și Episcopul le împărtășia binecuvântarea, și apoi ieșiau din biserică. Catechumenii de a treia categoriă, cari erau în stadiul cătră luminare, se inițiau în misterele creștinismului, și trebuiau pre lângă acesta să se pregătescă prin post, prin rugăciune și priveghere pentru primirea botezului.

Botezul se împărtășia la început în presera dîlei învierii și a Rosalelor, mai târziu și în presera botezului Domnului. Întru aducerea aminte a acestui act se cântă în aceste dîle înainte de cetirea apostolului în loc de „sfinte Dumneșeule,“ „Câți întru Christos v'ați botezat, în Christos v'ați și îmbrăcat, Aliluia.“

Înainte de botez catechumenul trebuia să dechiare de nou, că se lapedă de satana, și se împreună cu Christos, de asemenea trebuia să dîcă simbolul credinții. La dechiarățiunea solemnă a credinții trebuiau să asiste și martori. Botezul îl administra Episcopul, seau presviterul, seau în cas de necesitate și diaconul, seau chiar și un laic prin cufundarea de trei ori în apă în numele Tatălui și al Fiiului și al sfântului Duch.

Celor greu bolnavi li-se împărtășiau botezul în pat prin vîrsare, seau și prin stropire cu apă. Cel botezat se îmbrăca apoi în un vestmînt alb, pre carele îl porta o săptămână. Celor nou botezați în Africa era obiceiul a li-se da, să mănânce lapte și miere, spre a-se simbolisa stadiul de nevinovăția, în

carele au întrat, precum și că au întrat întru împărăția lui Dumneșeu, în carea curge lapte și miere. În alte locuri în apus li-se dedea celor nou botezați să guste sare, pentru că sarea este simbol al înțelepciunii.

2. Mirul. Taina sântului mir, a întăririi celui nou botezat în darurile Duchului sfânt, primite prin sfântul botez o-au administrat apostolii Petru și Ioan în Samaria și Pavel în Efes prin punerea mânilor. Dacă dênșii cu acea ocaziune au folosit și ungerea; pecetluirea, — nu se scie. Ceea ce se scie, este, că în alte casuri pre lângă punerea mânilor s'a administrat această taină și prin ungerea cu mir făcut din aromate și sfințit în altariu. Taina această s'a administrat din început numai de Episcopi și de preoți.

III. C u m i n e c ă t u r a. Taina sfintei cuminecături se împărtășia credincioșilor numai după ce își mărturiseau păcatele. Mărturisirea era seau secretă, seau și publică, după gravitatea păcatului.

IV. P r e o ț i a. Darul preoției s'a împărtășit celor pregătiți și chemați la această înaltă demnitate atât prin Apostoli, cât și prin următorii lor prin punerea mânilor (chirotoniă) cu învocarea Duchului sfânt. Administrarea acestei taine a fost rezervată din început numai Episcopilor. Pre diaconi și preoți îi-chirotonea Episcopul, carele avea jurisdicțiune asupra comunelor pentru cari se chirotoneau; ér chirotonia Episcopilor se sèvresia prin 3 seau cel puțin doi Episcopi. După ce s'a desvoltat sistemul metropolitan, Episcopii se chirotoneau prin Metropolitanul cu colucrarea a doi, seau cel puțin a unui Episcop.

(Va urma.)

D I V E R S E.

* *Deputați preoțesci pentru sinodul eparhial aradan.* În legatură cu cele comunicate în numărul trecut adaogem, că: în cercul Butenilor s'a ales părintele protopresviter Constantin Gurban, în cercul Chișineului părintele ieromonach Vasiliu Mangra; în cercul Halmagiului părintele protopresviter Ioan Groza.

* *Deputați sinodali preoțesci din archidieceșă.* În archidieceșă ortodocșă română a Transilvaniei, alegerile de deputați din cler s'au făcut Joi în 17/29 Martie a. c.

Aleși pentru noul period de trei ani sunt următorii:

În cercul I. Sibiiu, Précușoșia Sa, domnul archimandrit și vicariu arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu.

În cercul II. Săliște, domnul protopresviter Dr. Nicolau Maier.

În cercul III Sebeș, capelanul protopresviteral Sergiu Medean.

În cercul IV. Alba-Iulia protopresviterul Nicolau Ivan.

În cercul V. Deva, parochul Georgiu Nicoară.

În cercul VI. Hațeg, protodiaconul Dr. Remus Roșca, secretariu consistorial.

În cercul VII. Ilia, parochul din Lanerăm Avram Păcurariu.

În cercul VIII. Hondol, protopresviterul Ioan Papiu.

În cercul IX. Zarand, protopresviterul Vasiliu Demian.

În cercul X. Câmpeni, administratorul parohiei Abrud-Sat, Ioan Popovici.

În cercul XI. Cluș, protopresviterul Iuliu Roșescu.

În cercul XII. Lupșa, protosincelul Nicanor Frateș, asesor consistorial.

În cercul XIII. Deș, protopresviterul Teodor Herman.

În cercul XIV. Btstrița, protopresviterul Galacteon Șagău.

În cercul XV. Târnava, asesorul consistorial Mateiu Voilean.

În cercul XVI. Sighișoara, asesorul consistorial Zacharie Boiu.

În cercul XVII. Treiscaune, protopresviterul Demetriu Coltofeanu.

În cercul XVIII. Brașov, protopresviterul onorariu Vasiliu Voina.

În cercul XIX. Bran, protopresviterul Traia Mețianu.

În cercul XX. Făgăraș, protopresviterul Iuliu Dan.

Alegerile pentru deputatii mireni s'au făcut Duminecă în 20 Martie, și scrutiniul va fi Duminecă în 27 Martie a. c.

* *Adunarea generală a „Victoriei.”* Adunarea generală a institutului de credit și economii în Arad „Victoria,” s'a ținut la 25 Martie a. c. sub președința d-lui Dr. Lăzar Petco, fiind de față 47 acționari cu 874 acții, cari la olaltă reprezintă 377 voturi. Adunarea generală a decurs în cea mai frumoasă ordine și armonie. În deosebi a produs asupra acționarilor cea mai plăcută impresiune raportul direcțiunii despre cumpărarea casei institutului și despre succesul perfect al emisiunii a doua de acții, prin ce capitalul social s'a urcat la suma de 300,000 fl., era fondul de rezervă la 70500 fl. Tote propunerile direcțiunii s'au primit cu unanimitate și în sensul acestora s'au votat 1000 fl. pentru scopuri filantropice și culturale, era dividendă anului 1893 pentru acțiunile din I emisiune s'a fiesat cu 7 fl. plătibili îndată după adunarea generală. În urmă la propunerea acționarului Dr. George Dobrinu a votat încredere și mulțumită direcțiunii și mai ales directorului executiv și zeloșilor funcționari. Totodată sau reales în direcțiune pe Mihaiu Veliciu și Vasiliu Mangra, eșiți prin sorti, er în consiliul de censori s'au ales urmă-

torii: Demetriu Dobrău, Constantin Donu, Alesandru Teletsanu, George Sida, George Purcariu, George Iancoviciu, Iuliu Herbay, Dr. Stefan C. Popu, Ioan Groza, Constantin Gurbanu, Ioan Belle, Petru Grozda, Ignățiu Pavlovics, George Popoviciu, George Mladinu, Ioan Petruțiu, Paul Tempea, Ioan Burdanu, Trifonu Miclea, Dimitriu F. Negreanu, Gerasimu Serbu, Nicolau Serbu, Nicolau Ursu, Sigismund Budai, Isaia Monția, Demetriu Albiciu, Ioan Codrean, Demetriu Ganea, Zaharia Cuparescu, Nicolae Rocsinu.

* *Dela Academia română.* Precum am amintit în numărul trecut. Vineri 28 Martiu, la orele 2 p. m. Regele și Prințul Ferdinand, însoțiți de suite, au mers la Academia, unde s'a ținut ședință sub președința Suveranului.

La sosire, au fost întâmpinați de d-nii vice-președinți V. A. Urechiă, Iacob Negruzzi, Brânză și de d. secretar general al Academiei, Dimitrie Sturza.

Regele deschidând ședința, rosti următoarea cuvântare:

„Simt tot-d'auna o viață mulțumire, când pot arăta Academiei marele interes ce am pentru activitatea sa. Vin dar astăzi cu deosebită plăcere în mijlocul dvăstră a vă aduce urările mele de bunăvenire și a lua parte la lucrările d-văstră.

„Sunt tocmai 10 ani, de când am întemeiat un premiu anual pentru o carte cuprinzătoare a tuturor cuvintelor limbei române, așa de bogată în felurite expresiuni. Un început de o erudițiune vrednică de admirație s'a făcut. Toți dorim să ne bucurăm într'un timp nu prea depărtat, de această lucrare însemnată, și mai ales noi, care am trecut pragul unei jumătăți de secol din viața noastră. Prin urmare Magnum Etimologicum Romaniae, distinsul său autor, ca și Academia, își vor ridica un monument neperitor; er eu pururea voi fi mândru, că am îndemnat la o muncă ce va deveni un izvor nesleit pentru limba noastră și philologie.

„Mulțumindu-vă pentru simțemintele de dragoste și credință, ce Academia îmi mărturisese în toate impregiurările, și mai cu seamă, în fericitele evenimente, ce privesc familia mea, declar ședința deschisă.”

Apoi d. Ioan Kalinder, membrul nou ales de Academia, în locul repausatului episcop Melchisedec, trebuind să facă o cuvântare în amintirea predecesorului său, rosti un discurs, care fu ascultat cu mare interes.

După sfârșitul acestei cuvântări ședința fu suspendată câte-va minute, în care timp regele adresă felicitări d-lui Kalinder pentru frumoasa sa lucrare și convorbi cu d-nii membri.

Redeschidându-se ședința președ. dete cuvântul d-lui Dimitrie Sturza, care a avut sarcina să răspundă d-lui Ioan Kalinder în privința lucrării, ce a sêvșit, tratând despre viața ilustrului episcop, și să felicite pe noul ales în numele Academiei.

Sfîrșind discursul său d. Sturza, regele și prințul moștenitor, după ce mai convorbiră cu membri aflați față, s'au întors la palat la orele 5.

* **Mulțămită publică.** Credinciosii locuitori în Ciorvaș, Simeon Popescu și soția lui născ. Haritira Blagoi, din evlaviă către Dumneșeu, au dăruit bisericii noastre din Ciaba auritura potirului în preț de 17 fl., pentru carea faptă creștină, marinimoșilor dăruitori, se exprimă și pe acesta cale mulțămită. — Ciaba la 22 Martie v. 1894. — Victor Popovici, preot ort. rom.

* **Țiarul lui Emin Pașa.** După cum află „Post“ din Berlin, la ministerul de externe a sosit în zilele aceste un giamantan cu notițele de Ți și cu scrisorile științifice ale lui Emin Pașa. Țiarul cuprinde în sine timpul din 15 Octombrie 1874 până în 2 Decembrie 1889. Măsurile de lipsă pentru publicarea acestui material de mare preț, se vor lua numai după câteva luni, când vor sosi din Zanzibar la Berlin și celelalte obiecte rămase după Emin Pașa.

Concurs.

Se escrie concurs pentru parochia din **T.-Carand**, (clasa III.), cu terminul de alegere în **10/22 Aprilie, 1894.**

Dotățiunea preoțesca este :

1) Pământul estravilan arător și fânaț de 10 cubule. 2) competența de pășune și lemnărit. 3) birul preoțesc dela 130 de numere, câte una măsura de cucuruz sfărmat. 4) stolele indatinat, toate la olaltă fac 410 fl.

Alegându-l preot are a se îngriji pentru locuință.

Recurenții la această parochia se-și subșterne petițiunile ajustate cu documintele necesare, și adresate comitetului parochial, la protopresviterul tractual Petru Suciu în Ucuriș (Ökrös) până la terminul de alegere, Țr cu observarea §. 18 din regulament, se pot infățiașia înaintea alogătorilor pentru a cânta respective a celebra și a cuvânta.

Ucuriș, 4 Martie 1894.

Pentru comitetul parochial :

Petru Suciu, m. p.
protopresviter.

—□—

În urmarea înaltei dispușețiuni Consistoriale din 10/22 Faur 1894, Nr. 420 prin această se escrie concurs pentru îndeplinirea parochiei vacante de classa I-a din comuna gr. ort. română **Pesac**, protopresbiteratul B.-Comloș, comitatul Torontal cu termin de alegere pre **1/13 Maiu a. c.**

Emolumintele împreunate cu această parochia sunt :

1. Una sesiune parochială constătătoare din 30 jugere pământ arătoriu și circa 4 jugere grădini pământ arătoriu.

2. Ștola îndatinată și birul usuat în natură dela 240 de case precum și dela filia Lovrin constătătoare din (8) opt case.

Recursele instruate conform Stat. Org. bis. și a Regulamentului pentru deplinirea parochiilor adresate Comitetului par. au a se trâmte Reverendissimului Domn protopresviter Paul Miulescu, în B.-Comloș (N-Komlós.)

Recurenții au a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătore în sânta biserică din Pesac, spre a-și arêta desteritatea în cântare și orătorie.

Din ședința comitetului parochial ținută la 3/15 Martie 1894.

Petru Țientoiu, m. p. *Euthimiu Bujoru, m. p.*
președ. com. par. not. com. par.

În conșelegere cu mine : PAUL MIULESCU, m. p.
protopresviter.

—□—

Pentru deplinirea stațiunei învățătorești, dela școla a două — de nou înființată — din comuna **Nădab**, se escrie concurs cu termin de alegere pe **19 Aprilie v. a. c.**

Emolumintele sunt : 1) Bani gata 250 fl. 2) 6 jugere de pământ arătoriu 8560 stângeni □ computat în calcul de mijloc 50 fl. 3) 6 stângeni de lemne din care se va încălđi și sala de învățământ 4) Pentru conferințe 10 fl. 5) Încălđitul și curățirea școlei 10 fl. 6) Scripturistica 10 fl. 7) Dela înmormântări 50 cr. 8) Pășunărit pentru două capete de vite grătuit. 9) Cortel cu toate aparțințele.

Dela recurenți se pretinde ca se producă testimoniu de calificațiune învățătoreșă (și din limba magiară) se observă însă că alesul numai după un an de probă va fi recomandat Ven. Consistoriu spre întărire.

Recurenții au a-și trimete recursul adresat comitetului parochial din Nădab, M. On. Dn administrator protopopesc Iosif Beșan, paroch în Giula (B.-Gyula) până la terminul de mai sus.

Doritorii de a ocupa această stațiune sunt poștiți a se presenta în biserică de aici în cutare Duminecă ori sârbătore, spre a-și arêta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parochial gr. ort. rom. din Nădab, ținută în 28 Februarie 1894.

Georgiu Crainic, m. p. *Laurențiu Toader, m. p.*
preș com. par. not. com. par.

În conșelegere cu : IOSIF BEȘAN, m. p. inspector școl.

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Pentru edificarea unei biserici noue gr. or. rom. din comuna **Bocsig**, comitatul Aradului cercul protopresviteral al Boroșineului, se escrie concurs de licitațiune minuendă pe ziua de **3/15 Aprilie c.**

1. Prețul de esclamară 4800 fl. v. a.

2. Licitanții vor depune înainte de licitație vadiul de 10% din prețul de esclamară.

3. Planul și preliminarul de spese se pot vedea la on. of. parochial subșcris.

Resultatul licitațiunei este obligatoriu pentru întreprinzătoriu îndată după subșcrierea protocolului de licitațiune ; Țr pentru comuna bisericășă, numai după aprobarea aceluia din partea Veneratului Consistoriu, când apoi se va încheia și contractul.

Din ședința comitetului parochial, ținută la 20 Martie n. 1894.

Ivantie Vidu, m. p. *Alesandru Papp, m. p.*
not. com. par. preș. com. par.

—□—